

Letno stane 12 K (ena številka 30 vin.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

17. januarja 1918

Po Italijanih razstreljeni solkanski most.

Modrijan na podstrešju.

Dnevnik srečnega človeka. — Francoski spisal Emil Souvestre.

II. poglavje.

Karneval.

20. Februar. — Kaj naj pomeni ta hrup, ki prihaja od zunaj? Odkod ti klici in ta porogljiv smeh? ... Ah! Se že spominim: danes je zadnji dan predpusta, in maskarade korakajo mimo.

Kršćanstvo ni moglo odpraviti starodavnih norosti! Izpremenilo jim je le ime. Ta dan, ki ga je priklopilo onim »prostim dnevem«, napravi konec pojedinam in označja mesec, ki naj pride za njim, mesec, poln zdržnosti. Dobesedno pomeni Čarnaval: »proč z mesom!« Za štirideset dni se poslovimo od pitanih kokoši in mast-

nih krač, ki jih je že Pantagruelov pevec tako zelo opeval. Na post se človek s tem pripravlja, da se prenasiti, in preden prične s kesanjem, se pregreši popolnoma. Zakaj zasledimo v vseh časih in pri vseh narodih take ali podobne norostne praznike? Ali naj mislimo, da je trezno, pametno življenje za človeka naporno in da se morajo slabotnejši v časih od tega napora okrepčati?

Trapistom zapoveduje pravilo njihovega reda: molčati. Enkrat na mesec pa dobijo dovoljenje, da smejo govoriti, in tedaj govorijo vsi hkrati, od solnčnega vzhoda do zahoda. Mogoče, da je z ljudmi ravnotako. Ker smo prisiljeni celo leto živeti spodobno in redno, zato se odškodujemo na pust za to dolgo dobo. Kakor skozi odprta vrata pridrvi v nas vsa razigranost, ki je bila prej stisnjena v kakem kotičku možganov. Kakor ob

času saturnalij postanejo za nekaj časa sužnji gospodje in vse se vda norostim.

Ob cestnem oglu se vpitje podvoji; trume maskarad drve mimo, peš, na konju, in v vozovih. Vsi tekmujejo, da bi za nekaj ur sloveli, vzbujali radovednost in zavist — jutri pa bodo vsi slabe volje in utrujeni zopet oblekli včerajšnjo obleko, včerajšnje bridkosti.

Ah! mislim žalosten, vsak imed nas je podoben tem maskam; življenje le premnogokrat ni ničesar drugega kot nizkotni pust.

In vendar čuti človek potrebo po praznikih, ki izprežejo njegovega duha, privoščijo njegovemu telesu miru in njegovi duši poleta. Ali jih ni moči najti ločenih od surovih zabav? Narodni gospodarji že dolgo časa tuhtajo, kako bi se mogla delavnost človeštva najboljše izrabiti. Oh! ko bi le mogli spoznati, kako

se njegov prosti čas najbolje porabi. Trpljenja človeštvu ne bo nikdar primanjkovalo; kdo mu bo pa oskrbel okrepčila? Delo daje vsakdanji kruh, a veselje ga sladi. Modrijani! iščite veselja! покаžite nam zabav brez surovosti, uživanje brez sebičnosti, kratkomalo: iznajdite nam

Cesar Karel v svojem vlaku potuje na bojišče.

tak pust, ki bo vsakomur ugajal in nikomur ne delal sramote.

Ura je tri. — Ravnokar sem zaprl okno in si zakuril. Ker je to praznik za vsakogar, naj bo pa še zame. Nažgem samovar, na katerem si o velikih praznikih skubam skodelo kave, ki jo je prinesel sin moje gospodinje z Jutrovega. V omari si poiščem enega izmed svojih najljubših pisateljev.

Najprej mi pride pod roko zabavni župnik meudonski; vendar njegove osebe govore premnogokrat robato; — Voltaire; s svojim neprestanim zasmehovanjem vzame človeku ves pogum; — Molière; ne privoščim nam smeha, ker nas sili preveč k premišljevanju; Lesage!... pri njem se hočemo pomuditi. Preje globoko kot premišljeno oznanja on krepost na ta način, da zasmehuje pregreho; čeprav diha včasih iz njega bridka resnica, jo vendar vselej osladi s svojo veselostjo; vidi revščino sveta, a je ne zaničuje, pozna njegovo preprostost, pa je ne sovraži.

Našteti hočem vse junake njegovega dela: Gil, Blas, Fabricij, Sangrado, nadškof iz Granade, vojvoda Lermiski, Aurora, Scipio! Prijetne, vabljive slike, stopite mi pred oči, poživate mojo samoto, v zabavo mi prinesite tisti pust sveta,

katerega v maskah izvrstno predstavljate. — K sreči se spomnim ravno v trenutku tega svojega rotnja, da moram še napisati pismo, ki ga ne morem odložiti. Moj sosed me je zanj naprosil. Majhen, dobrovoljen starček je to, ki se ne zanima za ničesar drugega kot za slike in jeklo-reze. Skoro vsak dan se vrača domov s kakim kartonom ali sliko, ki ima brez dvoma zelo majhno vrednost; vem namreč, da zelo skromno živi, in tudi pismo, ki ga naj sestavim, priča o njegovem uboštvi. Njegov edini sin, ki se je poročil na Angleškem, je pred kratkim umrl. Vdova je ostala s svojo staro materjo in z enim otrokom brez gmotnih sredstev, zato mu je pisala in ga prosila za streho. Gospod Anton me je najprej prosil, naj pismo prestavim in potem odklonilno odgovorim. Obljubil sem, da odgovorim danes, in to obljubo hočem držati.

Pred mano leži pola navadnega pisemskega papirja; že sem pomočil pero in se popraskal po glavi, da bi ujel pravo misel, a zapazil sem, da mi manjka besednjaka. Parižan, ki hoče govoriti angleško brez besednjaka, je pa podoben otroku, ki so mu odvzeli povodec; tla se mu tresejo pod nogami in pri vsakem koraku omahuje. Urno se odpravim h knjigovezu, ki stanuje v obližju in kateremu sem bil izročil svoj slovar.

Porušene Volče pri Tolminu. Prihod nemških čet.

Vrata so napol odprta. Začujem zamolklo tarnanje; vstopim, ne da bi potrkal, in zagledam knjigoveza ob postelji svojega tovariša; ta ima hudo mrzlico in blede se mu. Peter ga opazuje vznevoljen in v zadregi. Od njega izvem, da

njegov tovariš ni mogel zjutraj iz postelje in da se mu stanje od ure do ure slabša. Vprašam ga, če je že poslal po zdravnika.

»E, kaj bi!« odgovori Peter rezko; »za to bi moral imeti penozov v žepu, a moj tovariš si je nahanil le dolgove.«

»Ali mar niste njegov prijatelj?« ga vprašam malo začuden.

»No da!« odgovori knjigovez; »tak prijatelj, kakršen je vojni konj nasproti onemu za ježo, če oba gnojni koš vlečeta, kolikor morata, in dobi vsak ne več kot svojo merico ovsa.«

»Vam ni torej prav nič na tem, če ga pustite brez postrežbe?«

»Bah! Do jutri je lahko v postelji sam svoj gospodar, ker jaz grem na ples.«

»Ali ga boste pustili samega?«

»Ali naj zavoljo tega, ker se mojemu sodruhu nekoliko blede, opustim zabavo?« me vpraša Peter ves zmeden. »Bolniki naj le sladke korenine požirajo, jaz se zdravim vedno z žganjem.«

Med takim govorjenjem je odprl kovček, privlekel iz njega drvarsko obleko in se začel preoblačiti.

Zastoj sem si prizadeval, da bi vzbudil v njem sočutje za nesrečneža, ki je ječal poleg njega; Peter misli le na zabavo, ki ga še čaka, in me ves nepotrpežljiv posluša. Končno izpremenim, ogorčen nad to surovo sebičnostjo, svoja prigovarjanja v očitanja; on bo, mu pravim, odgovoren za vse posledice, ki lahko zadenejo bolnika, če ga zapusti.

Tedaj se ustavi knjigovez, ki je ravno hotel oditi.

»Strela! Kaj pa naj storim po Vašem mnenju?« se zadere in udari z ного ob tla; »sem mar dolžan, da pustim v nemar svoj ples in mu dajem gorkih obkladkov!«

»Dolžni ste, da ne pustite svojega tovariša brez pomoči umirati!« mu odgovorim nato.

»Potem naj gre v bolnišnico!«

»Kako naj gre sam?«

Peter napravi odločno kretnjo z roko.

»No, dobro, spravil ga bom tjakaj,« pravi nato, »bo tem bolje, se ga bom vsaj preje iznebil... Alo, vstani tovariš!«

In stresel je bolnika, ki je ležal še v obleki. Uvidel sem, da je preslab za hojo; a knjigovez ničesar ne sliši, prisili ga, da vstane, ga vleče ven in ga pri tem podpira; prideta do vratarjevega stanovanja in ta jima preskrbi voz. Videl sem, kako je skoro nezavestni bolnik z nepotrpežljivim drvarjem vstopil v voz in kako sta se oba odpeljala, eden morda umirat in drugi veselit se na plesišče.

Ura je šest. Potrkal sem pri sosedu; sam mi je odprl in jaz sem mu slednjič izročil dogotovljeno pismo na vdovo njegovega sina. Gospod Anton se je viharo zahvaljeval in me silil, naj sedem.

Bilo je to prvič, da sem bil v podstrešni sobici tega ljubitelja umetnosti. Vsa oprava je obstojala iz tapet, ki so bile vsled mokrote polne madežev in so tu in tam visele v cunjah navzdol, iz mrzle peči, iz raztegljive postelje in dveh stolov, katerima je manjkalo pletene slame.

Ko sem vstopil, je bil starec pri mizi; glodal je bil par trdih kruhovih skorij, ki jih je pomakal v sladkorno vodo. Opazil je, da so moje oči obrnjene na to samotarsko južino, in je zardel nekoliko.

»Moja jed naj Vas ne pelje v skušnjava, sosed!« je rekel smehljaje.

Rekel sem mu, da smatram tako pustno pojedino za prav modrijansko. Anton je zmajal z glavo in zopet sedel za mizo.

»Vsakdo obhaja praznike po svoje,« je izpregovoril ter začel znova pomakati skorjo v kozarec. »Na svetu so vsakovrstni sladkosnedeži in ni treba, da bi vsaka gostija dražila goltanec; so tudi gostije za ušesa in oči.«

Nehote sem se ozrl okrog sebe, kakor da bi iskal nevidne pojedinke, ki bi mogla odškodovati novečerjo na mizi.

Brez dvoma me je razumel, kajti vzdignil se je s slovesno počasnostjo moža, ki si je svest svoje zmaže. Začel je brskati med okvirji in potegnil izpod njih sliko, ki jo je pogladil z roko, ter jo molče postavil v svit luči.

Predstavljal je lepega starčka, ki sedi pri mizi v družbi žene, hčerke in otrok ter poje pesem, ki jo svirajo godci v ozadju. Na prvi pogled sem spoznal delo, ki sem ga že v Louvre večkrat občudoval. Rekel sem, da bi bila to krasna kopija tistega Jordaensa.

»Kopija!« je Anton vzkliknil; »to je izvirnik, sosed, in sicer izvirnik, ki ga je predelal Rubens! Le oglejte si vendar starčevo glavo, obleko mlade žene in stranske poteze. Vse poteze se lahko seštejejo, ki jih je napravil ta Herkul na polju barv. To ni samo umetnina, gospod, to je dragocenost, svetinja! Slika v Louvre je bisser, a ta — je dèmant!«

Pri teh besedah je naslonil sliko na peč, tako da je padala nanjo najugodnejša svetloba. Nato se je zopet spravil namakati svoje skorje in ni izpustil čudovite podobe izpred oči. Lahko bi rekel, da je pogled na sliko dajal skorjam neizrekljivo slast; počasi jih je pokušal in srkal iz kozarca

v kratkih požirkih. Razorani obraz se mu je svetil, nozdrvi so se mu širile, bil je to res »praznik za oči«, kakor se je bil sam izrazil.

»Vidite, da imam tudi jaz praznik,« je povzel besedo in zmagoslavno majal z glavo; »drugi letajo po restavracijah in

stvar lahko vredna za pravega ljubitelja umetnosti približno 5000 dolarjev.«

Odskočil sem.

»In Vi ste sliko kupili?« sem vzkliknil.

»Skoro zastonj«, je odgovoril z zamolklim glasom, »prodajalci umetnin so osli: moj jo je smatral za šolsko kopijo... in mi jo je ponudil za 300 dolarjev! Danes zjutraj sem mu jih prinesel in sedaj bi pač zastonj poizkušal jo dobiti nazaj.«

»Danes zjutraj!« sem ponovil in medtem nehote pogledal na odklonilno pismo, ki sem ga napisal na Antonovo prošnjo za vdovo njegovega sina in ki je še ležalo na mizici. Za moj vzклик se ni brigal, temveč gledal Jordaensa ves zavzet še vedno naprej.

»Kako mojstrsko je izdelan ta polsvit!« je mrmral in žvečil svojo zadnjo skorjo; »kako plastične so osebe, kako to vse žari! Kje se še najde ta prozorna barva, ti magični refleksi, ta izrazitost, ta naravnost?«

Ker sem ga nepremično poslušal, je smatral mojo osuplost za občudovanje, potrepljal me je po rami ter mi radosten zaklical:

»Omamljeni ste! Takega zaklada niste pričakovali? Kaj pravite moji kupčiji?«

»Oprostite,« sem mu resno odvrnil; »jaz vendar mislim, da bi lahko napravili boljše.«

Anton me je pogledal.

»Kako to?« je vzkliknil; »mislite, da sem jaz človek, ki se more nad vrednostjo in ceno podob varati?«

Slike iz porušenega Mirna pri Gorici. —

1. Razvaline cerkve. - 2. Poslopje čevljarske zadruge in Društveni dom. - 3. Trg pred cerkvijo. 4. Notranjščina Društvenega doma.

Vas Miren je stala neposredno za italijansko fronto. Italijani so vas zasedli avgusta 1916 in je popolnoma porušena; vrata, okna, pōdi, tramovi so iz vseh hiš odnešeni. Mostovi čez Vipavo vsi podrti. Veliko hiš je kar izginilo. Polje je od izstrelkov in jarkov raztrgano. Pod ostanki hiš so skrivališča globoko v zemlji in med razvalinami skačejo podgane in skovikajo sove. — Vrnitev je nemožna, dokler se vsaj za silo ne popravi nekaj hiš.

plesnih dvorana, jaz sem pa praznoval pust s to zabavo.«

»Pa če je ta podoba v resnici tako dragocena,« sem odvrnil, »tedaj mora imeti veliko vrednost.«

»Da no,« je rekel Anton v svečano-malomarnem tonu, »ob ugodnem času je

»Ne dvomim niti nad Vašim okusom, niti nad Vašim poznanjem; vendar si ne morem kaj, da ne bi mislil, da bi za ceno slike, ki predstavlja to družinsko gostijo...«

»No?«

»Lahko imeli družino samo, gospod.« Stari, navdušeni prijatelj umetnin me

je ne sicer jezno, a zaničljivo pogledal. Očividno sem pokazal, da sem surovež, ki je nezmožen, da umetnost razume in ne vreden, da jo uživa. Brez besedi se je vzdignil, vzel Jordaensa in ga zanesel v kot med okvirje.

S tem me je takorekoč odslovil; rekel sem mu zbogom in zapustil sobo.

Izprva se dim dviga, se pobarva in na pobočju hriba zapazim hišico. Za njo se razteza vrt, ki je obdan od belocvetne žive meje; potok hiti skozi in na njega bregu slišim brenčati čebele.

Pokrajina se veča. Po polju so nasajena sadna drevesa, razločno vidim vprežen plug, ki čaka na svojega vodnika.

Dalje zapazim na oglu gozda, ki odmeva od udarcevsekire, hišico izdelovalca lesenih čevljev, ki je krita z ostružino in ruševinami.

In zdi se mi, da koraka mimo te pokrajinske slike moja lastna, vitka podoba. To je moja senca, ki v sanjah hiti dalje.

Vrenje že skoro prekipavačo vode me prisili, da prekinem svoje misli in dopolnim samovar. Spomin se, da nimam prav nič smetane; razpalico vzamem svoj pločevinasti lonček in odidem dol, k mlekarici.

Mati Denis je zastavna kmetica, ki je prišla še popolnoma mlada iz Savoye in se, proti navadi svojih rojakov, ni vrnila v domovino. Kljub temu naslovu

žila ime »mati«. Akopprav je bila sredi množice popolnoma sama sebi prepuščena, si je njena močna narava zagotovila življenje na ta način, da je delala, pela, pomagala in ostalo prepustila Bogu.

Že na pragu mlekarne začujem glasen smeh. V kotu prodajalne sede na tleh trije otroci. Oblečeni so v rjavosivo obleko Savojcev in drže v rokah maslene štruce, obložene s sirom. Najmanjši se je namazal z njim tja do oči in zato so tako veseli.

Mati Denis mi pokaže nanje.

»Le pogledjte, te angelčke, kako to jedo!« pravi in pogladi glavico malega sladkosnedeža.

»Ni še nič zajtrkoval,« reče brž njegov tovariš, da bi ga opravičil.

»Uboga stvarca!« pravi mlekarica; »na cesti velikega mesta ga puste brez varstva, nobenega drugega očeta nima kot ljubelega Boga.«

»In zakaj jim Vi nadomeščate mater?« sem jo vprašal mehko.

»Kar jaz storim, je prav malo,« je odgovorila mati Denis ter mi nalila mleka; vsak dan jih nekaj nabere po cesti, da se vsaj enkrat pri meni pošteno najedo. Ljubi malčki! ... Njihove mamice v nebesih mi bodo to povrnilo ... Poleg tega, da me spominjajo na rodne gore. Kadar pojejo pesmico in zraven plešejo, se mi vedno zdi, da vidim našega dobrega, starega očeta!«

Ob teh besedah so prišle kmetici solze v oči.

»Tako se čutite poplačane s spominom na dobroto, ki jim jo izkažete?« sem izpregovoril.

»Da, da,« mi je odvrnila, »in tudi z njihovo radostjo! Smeh teh malčkov je kakor petje ptičkov; človeku da vesolja in poguma.«

Med temi besedami je narezala novih kosov ter jim priložila še jabolk in pest orehov.

»Nate, debeloličniki,« jim je zaklicala, »to shranite pa za jutri.«

Nato je še pristavila, obrnjena proti meni:

»Danes bo sicer izguba, pa moram vendar praznovati svoj pust.«

Odšel sem brez besed; ginjenost me je prevzela.

Slednjič sem vendar odkril pravo zadovoljstvo.

Videl sem najprej sebičnost čutnosti in treznega razuma in slednjič sem našel veselo požrtvovalno dobrohotnost. Peter, Anton in mati Denis so praznovali pust,

vsak - po svoje; vendar je bil zaobprav to praznik čutov, oziroma duha, medtem ko je to bil za tretjo - praznik srca.

Prizora z romunske fronte ob ponudbi premirja dne 5. dec. 1917

ob pol-8. uri zjutraj. 1. Prihod romunskih odposlancev za premirje (major, podčastnik, trobentač z belo zastavo) h kranjskemu črnovojniškemu pešpolku, kojega stotnik Franc Nejedly jih sprejme. — 2. Odposlancem zavežejo oči in jih nato odvedejo k našemu bataljonskemu poveljstvu, ki jih zasliši.

Ura je sedem. Pri svojem povratku zapazim, da vre voda v samovarčku; takoj se pripravim, da zmeljem svojo kavo in spravim v red svojo posodo za kavo.

Za samotarca je pripravljane kave najnežnejše in najvabljivejše opravilo; ona je »kamen modrijanov« pri gospodarstvu samcev. Kava stoji v sredi med duševno in telesno hrano. Istočasno vpliva prijetno na čutila in na mišljenje. Že njen vonj podeli duhu neizrekljivo veselje do dela; to je duh, ki da krila naši domišljiji in jo popelje v deželo tisoč in ene noči. S prekrizanimi nogami ležim v svojem starem naslanjaču, pred mano plapolja ogenj in na uho mi udarja ljubko šumljanje samovarja, ki se zdi, da je v živahnem pogovoru s pečjo; narahlo se razširja duh tega arabskega pridelka in vzbuja prijeten vonj, oči so mi skrite pod domačo čepico in kadarkoli sem v takem položaju, se mi zdi, kakor da bi se vsak oblaček duhteče pare izpremenil v posebno obliko. Kakor pri fata morgani v puščini mi stopajo pred oči raznovrstne podobe, ki bi jih v svojih željah rad uresničil.

nima niti moža, niti otrok, a s svojo vedno pripravljeno dobrohotnostjo si je zaslu-

Nemški mornarji vlečejo vpreženi strojne puške na flanderski fronti.

Carmen Sylva. (Konec.)

(„Kraljičine pravljice“. Spisala Carmen Sylva.)

Lipovi listi so pili zlato solnčno luč; prepojeni s solnčnim zlatom so se svetili še v pozni jeseni kot ljubo solnce in vabili ptičke k sebi. Sedaj je bila lipa bogatejša kot vsa druga drevesa in živela je v sreči in zadovoljstvu stoletja in stoletja. Vzljubil jo je tudi človek in jo postavil sredi vasi. Pod njo počiva in se raduje, posvetuje se in sodi, kadi in raja. Vaška lipa je kmetova najzvestejša prijateljica. Njej zaupa najskrivnejše tajne, vso svojo radost, vso pekočo bol. Zato pa mu ona radodarno vsipa vse svoje darove v naročje in njegovim otrokom daje najslajši med. — Meni se je godilo kot lipi. Ker nisem bila kot drugi otroci, sem čutila, da me ne ljubijo ljudje tako, kot druge. Prosila sem ljubega Boga, naj mi vsaj podeli milost, hvaliti in častiti ga, ker je svet tako lep in bogat. In glej! Tiho in neopaženo mi je položil v dušo pesmi. Že z osmimi leti sem jih pisala, pa takrat še nisem znala ceniti tega božjega daru. Pozneje seveda sem ga spoznala in ga skrbno in skrivnostno skrivala v duši. Kar sem zapisala, tega se nisem potem več dotaknila niti s črtico. Laž mi je bilo vse, kar mi ni narekovala duša.

Ko sem se omožila, sem imela spisanih celo knjigo pesmi. Z 11 leti sem spisala prvo novelo in s 14 leti svojo prvo dramo. Seveda so bila ta dela slaba in pomanjkljiva. Ko mi je bilo 35 let, se je tiskala moja prva knjiga. Začela sem iskati ime, ki naj bi skrivalo mojo osebo. Nekoč sem rekla svojemu zdravniku: »Rada bi imela pesniško ime. Ker živim v Romuniji med latinskim narodom, naj

bi bilo latinsko. Spominja pa me naj, odkod sem se preselila v te kraje. Kako se pravi latinski »gozd«? Zdravnik mi odgovori: »Sylva, nekateri pišejo Silva!« — »To je krasno! Kako pa se pravi ptiču?« — »Avis!«

»To je pretrdo! Ne ugaja mi. Kaj je pesem, spev?«

»Pesem se imenuje Carmen.«

Plosknila sem v roke. Našla sem ime — Gozdni spev - Carmen Sylva.

niček oltarne čipke in krasi moj čopič cerkvene knjige.

Tedaj pridejo moje cvetice k meni v vas... Gledam jih, pogovarjam se z njimi, poljubujem jih in občudujem, vmes pa slikam njih pester sukcnice. Zvedavo pogledavajo, se je li posrečila njih podoba. Nekateri cvetice so silno lene. Pred deseto uro ne odpro oči in že ob petih popoldne se spravijo k počitku. Vse mogoče sem že poskusila, da bi par ur prej prebudila male zaspanke, a zaman. — Druge vstajajo zopet tako rano, da se nisem nikdar mogla dovolj pohiteti.

Mnogo, mnogo veselja so mi napravljale mlade bukve. Nekoč sem šla čez gozd. Ugledala sem tla čez in čez pokrita z mladim bukovim listjem. Dvoje širokih, skupaj zloženih peresc na rdečkastem peclju, ki se je preril skozi mrtvo, trohnelo listje, na glavah pa trivoglate kape, nekatere predrzno postrani, druge lepo ravno, bi bile vlite nanj. Varno sem jih odnesla kot iz gozdnih tal na svoj dom in jih naslikala, preden so pometale klobučke raz glave.

Poleg bukev so stale novorojene smrečice s svojimi petimi prstki, povitimi v perjanico. Postavila sem jih poleg bukev v svoj evangelij, in kadar jih pogledam, me spominja onih pravljic, ki so mi jih pravile takrat, ko sem jih slikala, in mi pripovedujejo nove, lepe: o gozdu, o polju in o travnikih in o debeluhastih čmrljih. Nekoč sem slikala vrtnice na črn marmor. Kar prihiti deset takih čmrljev in

General Capello — Vojvoda d'Aosta
poveljnika 2. in 3. italijanske poražene armade.

In od tedaj se mi godi kot lipi. Pevci prihajajo k meni, gostujejo v mojih vejah in pojó v moji hiši. In da bi videli roj čebelic, ki roji krog mene.

Pri nas je mnogo dela od ranega jutra do pozne noči. Sama začenjam vedno prva, kajti poleti in pozimi sem že pred solnčnim vzhodom na nogah in seveda tudi pri delu. Poleti in pozimi zapisujem pesmi in pravljice, poleti in pozimi mi tke čol-

Zajeti italijanski vojaki ob vpadu naših in nemških čet v Italijo.

se začne valjati po dišečem cvetju, ki je stalo pred menoj. Eden med njimi se pa vljudo približa moji slikani vrtnici in hoče iti k njej na gosti. Šele duh po olju in trepetu sta ga streznila in užaljeno je odletel. V spomin na ta dogodek sem naslikala tega kavalirja v lilijno čašo. Tam naj me spominja, da mi je nekoč nevede napravil poklon s tem, da je prišel k moji slikani cvetici iskat medu.

Seveda bi bilo dobro, ko bi mogla napolniti vse cvetice, kar sem jih naslikala, s sladkim medom. Potem pa bi bila kot ljubi Bog — to pa ne gre. Zadovoljiti se moram z darovi, ki mi jih je dal ljubi Bog. Delo, opravljeno z ljubeznijo in razumom, naj sladi nam in drugim življenje. Čebele ne predejo svilenih pajčevin, ptički ne napravljajo medu in mravlje ne spletajo gnezd. Tudi človek naj opravlja delo, ki mu ga je odločila božja previdnost, kajti vse kar delamo, delamo v čast božjo.

Gozdni spev — Carmen Sylva — pod tem imenom sem se skrivala kot pod listi srebrne lipe. Sedaj sem izšla iz svojega skrivališča zato, ker so tako želeli moji otroci in mi sivi lasje pokrivajo glavo. Bila bi lahko že srečna babica, pa ker mi je ljubi Bog odrekel to milost, ljubim vse otroke kot svoje vnuke in jim ne morem odreči nobene prošnje.

Gozdni spev naj razveseljuje vse malčke, bogate in revne, lačne in site, bosonoge in one, ki so obuti v dragoceno kožuhovino. Objema vse z enako ljubeznijo in poje Bogu v čast, ljudem v radost. In lasje, podobni srebrnim lipovim listom, so zato tako beli, da bi bile svetle in jasne vse misli, tudi najtemnejše. Celo njih senca naj bi bila svetla luč.

Kraljica je podobna srebrni lipi, ki daje vsem pticam in pajkom varno zavetje, marljivim čebelam pa obilo dela in hrane. Potem ji je jesen zlata in solnčna, kot so zlati in svetli v pozni jeseni lipovi listi, ki so pili solnčno luč.

njena edinka Marija. Kot lahna dobrotna vila je polnila prostore, govorila najslajše besede. Legla je na tla in poljubovala solnčne žarke, ljubila je drevje, cvetje in vodo. Če sem bila otožna, pritihovala se je v moj najslanjač, privila me k sebi, po-

Kerjenski — Ljeningov nasprotnik.

gledala mi globoko v oči in me vprašala: »Are yeunot happy, Mama?« — Pa Bog jo je vzel k sebi.

Uboğa lipa pa je ostala sama. V njenih vejah ni bilo več petja, ne cvetja, ne medu. Solnce na nebu je otemnelo.

Kar začuje po dolgem času v dnu duše glas — znan glas. Nebo se zjasni, ptički zapojejo — cveti se napolnijo z me-

ljubila tudi mala Marija in jim vedno pripovedovala najlepše pravljice, sama med njimi najlepša bajka, obsuta s solničnimi žarki.

Po svetu.

Vojni cilji Angleške.

Angleški ministrski predsednik je po dogovoru z raznimi političnimi strankami podal izjavo, v kateri so začetni cilji, ki jih hoče Angleška doseči s sedanjo vojno. — Preden se morejo pričeti pogajanja, morajo osrednje sile spoznati resnični položaj. Prvo, kar Angleška zahteva, je svobodna Belgija, plačati je treba stroške za poškodbo po mednarodnem pravu. Potem treba zopet obnoviti Srbijo, Črno-goro, izprazniti zasedeno ozemlje na Francoskem, na Laškem in Romunskem in poravnati stroške vsled škode. Ako se najbolj kričeče krivice ne popravijo, ni mogoče misliti na trajen mir. Angleška je do zadnjega v družbi z zavezniki podpisala rusko demokracijo. Ako pa sedanji vladarji na Ruskem brez ozira na svoje zaveznike ravna, nimajo ti nobenega sredstva, da bi zabranili nesrečo, v katero s tem dere Rusija. — Angleži in njih zavezniki so prepričani, da je samostojna Poljska, ki naj obsega vse poljsko ozemlje, za stalnost zahodne Evrope neobhodno potrebna.

Razdrobitev Avstrije ni cilj, ki bi ga Angleška zasledovala v tej vojni, pač pa morajo avstrijski narodi dobiti pravo samostojnost. — Tudi zahteve Italijanov, ki hočejo vse Lahe imeti združene, se morajo izpolniti. Ista velja za Romunijo. Ako se uresniči te opravičene zahteve, bo Avstrija sila, ki bo pospeševala mir in svobodo Evrope, dočim je sedaj le orodje obsodbe vrednega pruskega vojaškega nasilja. Angleška ne ugovarja, če se vzdrži Turčija s Carigradom kot glavnim mestom, vendar mora biti vsem zagotovljena prosta pot iz Črnega morja skozi Dardanele v Sredozemsko morje; Arabija, Armenija, Mezopotamija, Sirija in Palestina pa imajo pravico, da se jim priznajo njih narodne posebnosti. — Glede nemških kolonij naj odloča posebna konferenca, ki naj se ozira na želje in korist domačinov. Popraviti se mora kršeno mednarodno pravo in mirovni posvet ne bo smel pozabiti angleških mornarjev. Glede oddaje surovin je jasno, da bodo prijateljske države imele prednost. Angleška se vojskuje za trajen mir, zato pa treba izpolniti tri pogoje: 1. Zagotoviti se mora, da se pogodbe ne morejo kršiti; 2. dogovori glede ozemlja se morajo naslanjati na pravico samoodločbe ali pa na soglasje vlad; 3. po mednarodnem dogovoru treba omejiti bremena za vojno in zmanjšati s tem nevarnost vojne...

Tako govori Anglež. Njegova beseda je kakor beseda zmagovalca. Ker pa sedaj še ni, gotovo misli, da zanj še pride ta čas. Nemčija misli, da je ona zmagovalka, zato se ne bo sprijaznila s temi angleškimi zahtevami, najmanj z ono, da bo Angleška Francijo podpirala, da se ji vrne Alzacija in Lorena. Vse kaže, ako se zahteve ne ublaže, da tudi leta 1918. še ne bo splošnega miru.

Bojišča.

Zima je tudi vojsko vsaj nekoliko ukrotila. Na Laškem ni brati o večjih bojih, prav zelo so se pa omejili na planoti pri Asiago, ker je padel visok sneg in je vsled

Manifestacija ruskih socialistov za mir. — Ljening (X) voditelj.

Toda biti srebrna lipa ni vselej lahka naloga, posebno za ubogo Carmen Sylvo ne. Pred časom ji je Bog podaril pesem vseh pesmi, pa vzel jo je zopet nazaj, ker jo je pogrešal v nebesih. Ta pesem je bila

dom. Ta glas je močnejši kot gorje, močnejši kot samota.

Ta glas poje in poje in se ne utruja. Zato se je tudi lipa zopet vzradostila, ko je zrla tuje otroke. Vedela je, da je otroke

brezpotnega sveta vsako gibanje ovirano. Ob Piave pa topničarji od obeh strani poskušajo svojo srečo.

Angleži na Flanderskem mirujejo, tako tudi Francozi; le tu in tam je kak krajevni spopad, toliko da ne pozabijo, da so še vedno v vojni.

Na ruskih mejah vlada povsod premirje, vendar pa se vsak dan lahko prično sovražnosti, ako se ne posreči v Brest-Litovskem skleniti miru z Rusi.

Mnogo se pa piše o silnih pripravah za vojno spomladi. Francozi so imeli blizu pol milijona vojakov na trajnem dopustu; te sedaj vse kličejo k vojakom. Na Angleškem so uvedli nove nabore tudi za mladoletne, ki so jim dosedaj še prizanašali. Amerika baje prične spomladi s prevažanjem vojske iz Amerike.

Odločitev hočejo izsiliti spomladi, in sicer na francoskem bojišču; kar najhujša ovira za sklepanje miru je vprašanje, čegavi bosta Alzacija in Lorena. Francozi hočejo ti deželi nazaj. Nemci, ki ju imajo že skoraj petdeset let, se bodo branili z vsemi silami, sprejeti ta pogoj. In ker so se Angleži in Američani izjavili, da bodo Francoze v tem vprašanju podpirali, zato ni pričakovati, da bi katera stran zlepa odjenjala. Bati se moramo zato na francoskih tleh prihodnjo spomlad strašnih bojov: Pohlep po zemlji, pohlep po denarju, pohlep po moči, to so najhujše ovire za mir. Nobenega pogleda k Bogu, nobenega ozira na božjo postavo, nobenega smisla za pravi večni namen človekov, nobene volje, poslušati glas pravičnosti in ljubezni, ki ga oznanja papež Benedikt XV. vladarjem, ki se pa za njegov glas ne menijo; zato so pa kazni za grehe tako strašne.

Razno.

Od doma.

Spisal I. D.

Kakor majhna vas se mi zdi vsa naša domovina: tri hiše, sredi cerkev, z visokim, prebelim zvonikom, okrog polja in travniki, zadaj gozd in še bolj zadaj planine. In ta

mala vasica ima nekaj v sebi, da moraš čisto misliti nanjo, posebno pa takrat, ko si odtrgan od nje. Še domača vas hiti za teboj, če se odpravljaš na tuje; na ovinku se ti oklene in ti prav v dušo zašepeta: z Bogom. In v tisti besedi je toliko bridkosti, da ti stopijo solze v oči. — — —

Ko sem zvečer sedel na vrtu, so mi udarile trde stopinje v hrbet; kamenje se je valilo pod njimi in je škripalo. Lojze! sem

»Hudo je,« sem izpregovoril.

»Hudo. Nič rad ne grem in najrajši bi kar ostal.«

»Ko mora človek proč, spozna, kako lepo je v domači vasi.«

Nemo je poslušal. Dvignil je glavo in se zazrl čez gozd na planine: po vrhovih se je semintja izprehajala večerna zarja in jih odevala v zlato.

Odločno se je vzdignil in dejal:

Anton Vende

iz Borovnice, župnija Lučine, umrl pod zastvom po italijanski granati na soški fronti dne 27. okt. 1917. V blažem boš spominu tudi onkraj groba!

Angel Kralj

iz Gorice, gimn. šestošolec, desetnik 58. pp., padel dne 9. julija 1917 na severnem bojišču. Žalost bila je v očeh, ko si jemal slovo — da nazaj te več ne bo!

Valentin Magušar

iz Kroke, enol. prostovoljec - korp., sedmošolec zavoda sv. Stanislava, padel na soškem bojišču 8. sept. 1917. Težka bila je ločitev, naj slajša bo združitev!

Vincenc Jenko

padel na italijanskem bojišču. Za trud in delo k sebi te je Bog pozval v raj, kamor tudi duša naša priti si želi nekdanj. R. I. P.!

užganil, čeprav se mi je zdelo čudno, da hodi tako trdó.

Stopil je predme, visok in močan; klobuk je imel globoko na očeh, v rokah je držal cigareto. Sedel je poleg mene na klop, se s komolci naslonil na kolena in dejal:

»Jutri grem.«

»Kaj je jutri?«

»Če prej, bolje je. Kaj pa hočem doma? Dela ni, postopati se mi pa ne ljubi — in tudi sram me je. Kakor da bi nas domača zemlja šama suvala na tuje.«

Nič me ni pogledal, ko je govoril. Kakor sam sebi je pripovedoval in je strmel v tla. Tudi jaz mu nisem oporekal, ker sem vedel, kako je: domača vas jih sama suje od sebe. Mnogo jih je že šlo in še bodo šli — romarji za srečo.

»Zjutraj pridem mimo in potem me malo pospremiš, če hočeš.«

»Le pridi.«

Vzel je klobuk z glave, iztrgal izza traku krivce in mi jih dal.

»Na, za spomin!« je rekel. Prižgal je novo cigareto, malo postal in se potem odpravil: »Zjutraj pridem.«

Tiste krivce hranim še sedaj za spomin. Kakor svetinjo jih varujem in kadar pogledam nanje — razumem vso našo zemljo in vse tiste naše pesmi, ki jih fantje pojó zvečer; razumem rdečo kri nageljev na oknih in tiho dehtenje rožmarina. — — —

Drugo jutro je prišel umno in sem ga pospremil.

»Da bi vsaj tako lep dan ne bil,« je rekel. »Ob slabem vremenu bi laže odšel.«

Jeruzalem, ki so ga iz 400-letne turške oblasti iztrgali ententni vojaki.

Jutro se je rosno smejalo in pomežikovalo po travi s stoterimi bisernimi očmi.

»Kadar boš dobil službo, piši, kako in kaj! In še večkrat piši!« sem mu naročal. »Bom pisal.«

Ko se je cesta zavila okrog gozda, je hipoma obstal in se ozrl nazaj. Pogledal sem ga in sem videl solze v njegovih očeh. Skrta med drevjem je gledala domača vas za njim, zvonik se je praznično belil v solncu, plnine so bile vse ožarjene.

Tudi vrsta specialistov. V mednarodni družbi uzmovičev vseh vrst so zelo zanimivi hotelski tatovi, specijalisti v svoji stroki, ki se znajo prilagoditi vsem razmeram. Ne mislimo tu tatiča, ki ukrade par čevljev s hodnika hotelov, mislimo na tatiča velike mere, ki nastopa kavalirsko in se ogne vsega, kar bi ga količkaj razločevalo od drugih gostov v hotelu. Ti gospodje prihajajo iz različnih krogov. Manilescu je bil sin rumunskega častnika, Gros de la Tore je bil

se ogiblje strogo vsakega vloma, da jih ne more postaviti drugače kaznovati, če jih zasajijo, kakor za navadno tatvino. Druga vrsta je onih tatov, ki odpro vrata z vetrihom ali drugim ključem in poberejo dragocenosti, ki leže na mizah ali ki leže za ključem. Ti obiščejo svojo žrtev radi tačas, ko spi mirno v postelji — pridejo in odidejo — ne da bi speči gost kaj slutil. — Kadar vstane, mu manjka ure in drugega. Včasih pride gost šele čez nekaj dni ali tednov na to, da je okraden, če so mu izginila iz zaprte omare ali kovčega dragocenosti, katerih ne nosi vsak dan. Tačas je tat odšel srečno, poslovil se je prav prijazno od svojih znancev, ki so mu ohranili dober spomin. To so pravi hotelski specijalisti, vlomilci, »Rats d'Hôtel«.

Preiskujmo sedaj, kako »dela« navadni hotelski tat. On ve, da si mora pridobiti predvsem zaupanje hotelskih uslužbencev, sicer ne bi mogel izvrševati mirno svojega poklica. Zato nastopajo redno kot »eliente sérieux«. Tat ve, da obudi gost, ki prihaja samo s kovčegom v roki v hotel, zaničevanje in celo sum vratarja in sobarice. Tak je »purée«, — to je manjvreden gost. Zato nastopi hotelski tat z veliko prtljago, s kovček iz boljšega usnja, na katerih se vidijo še listki velikih hotelov drugih krajev. Oblečen je vedno na izbor, varuje se pa vsake kričeče stvari na obleki.

Tat gleda predvsem, da ima boljše vrste nogavice, ker ve, da gredo sobarice ali sobarji, kakor hitro jim je mogoče, pregledat, kake nogavice ima novi gost. Najsi bo gost na videz še tako ugleden, če nima primernih nogavic, bo hotelskim uslužbencem »purée«.

Mnogo hotelskih tatov si je prisvojilo trik s čekom: Vložili so majhno vsoto v kako veliko banko in so si pridobili na ta način čekovo knjigo. Na ček napišejo veliko vsoto in ga pošljejo še pred svojim prihodom v hotel. Ko pridejo, vprašajo takoj, če je prišlo kaj nanje, odpro na široko pisimo, kažejo ček in ga dajo spraviti blagajniku. Tako so si pridobili zaupanje osebja in ko je kaj ukradenega, ne sumi nikdo premožnega gosta, ki ima tu ček na tako vsoto.

Tat se vpisuje vedno pod drugim imenom in poklicom, on se ozira na poklice gostov, ki pohajajo hotel. V velemestu, kjer se ustavlja dosti trgovcev, se prijavi tat kot trgovec, v modnem kopališču se vpiše kot graščak, njegovo ime je vselej plemiško.

(Konec prih.)

Izza bojev ob Soči: Lahkoranjenci preganjajo dolgčas s kegljanjem.

Lojze je pomaknil klobuk na oči, zopet nameril korak in zdelo se mi je, da se mu je upognil hrbet. — — —

Ko je prišla jesen, sem vzela zavitek in sem odhajal tudi jaz. Od drevja je odpadalo listje, po vrtovih je dišalo po zrelem sadju; na travniku so sedeli otroci in pasli. Pokošeni pašniki so ljubko vabili in so bili vsi zlati v jesenskem solncu.

Šel sem in sem čutil, da se mi z vsakim korakom bolj upogiba hrbet. In glej, ko sem prišel na ovinek, sem nehote obstal, se ozrl nazaj in na licu me je zapekla solza. — — —

iz dobre španske plemiške hiše. Kadar ni bil na potu za svojim »opravičilo«, je spisoval debelo, bogato slikano knjigo »Vers la liberté«, — ki je govorila o zgodovini Italije. Ko so ga zalotili in aretirali, se je obesil v

O, kaj pa to — novo obleko? Pa zdaj! Veš, sin je oblekel uniformo . . .

Potujoča duša.

Pravljica z Litve. — Andrejanov.

Pastirja sta pasla črede svojih gospodarjev in sta se zmenila, da jih bosta stražila menjaje. Prvi se je vlegel in zaspal takoj; drugi pa je pazil na živino. Ko je pogledal čez nekaj časa na spečega tovariša, je zagledal v veliko začudenje, da mu je prišla iz ust mala rdečkasta miš in zbežala. Radoveden deček pa je bežal za njo, kar so ga nesle noge. Čudovita živalca je bežala čez polja in travnike do močvirja, sredi katerega je stalo po streli preklano deblo. Miška je splezala po debelu in izginila v razpoki. Čez nekaj hipov se je prikazala zopet in šla po isti poti nazaj v usta spečega dečka. Zdaj ga je ta zbudil in vprašal: »Kaj si sanjal?«

»Jaz? Bežal sem čez polja, travnike in močvirja do stolpa, v katerem je bilo skrito zlato. Zakaj vprašaš?« Tovariš mu je povedal vse, kar je videl.

Posvetovala sta se nato, preskrbela se s sekuro in vrečami in se podala na pot do močvirja. Ko sta razklala deblo, sta našla v njem silno množino zlata in postala bogata. Močvirje pa se je izsušilo.

svoji celici. Poleg teh »Fils de la Famille«, — ki imajo od doma siguren nastop v boljših rodbinah, se pa dobe tatovi, ki so bili prišli vsled svojega posla v stalno dotiko z ljudmi višjih stanov in so si prisvojili njih nastop, kakor sobarji, brivci, natakariji. Poleg teh se najde med gospodo tat, ki ni bil prej nikdar v boljši družbi in se je vendar navadil, vsled prirojene spretnosti, da nastopa po modernih hotelih, ne da bi vzbudil kak sum.

Med gospodo, ki pleni hotelske goste je treba dobro razločiti. Tu je tat, ki se plazi podnevi ali ponoči v odprto hotelsko sobo in odnese, kar je kaj vredno. Ta vrsta tatov

Zmes.

Razložek. Jezdec - začetnik posojevalcu konj: Kaj, vi mi ne zaupate konja brez denarja? — Ali mislite, da ga vam ne pripeljem nazaj? — Gospodar: Tega ne, toda morda pa konj vas ne prinese nazaj!

Kdor kupuje, česar mu ni treba, bo kmalu potreboval, česar ne bo mogel kupiti. —

Lačni ne gleda, če je miza bela. — Veliko hudo je: nič dobrega storiti.

Framydol je sredstvo, ki pomlađa rast las tako, da rdeči, svetli in osiveli lasje ter brada dobijo trajno temno barvo. — 1 steklenica s poštno K 2.70.

Rydyol je rožna voda, ki naredi blede lica nežno rdeča. Učinkuje šodovito. — 1 steklenica s poštno K 2.45 (povzetje 55 vin. ved.)

Naroča se pri:
IVAN GRODICH, drogerija pri angeli, BRNO
št. 365, Moravsko.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.